

Голас Радзімы

№ 14 (2000)
2 красавіка 1987 г.

ГАЗЕТА БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ З СУАЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ
(БЕЛАРУСКАЕ ТАВАРЫСТВА «РАДЗІМА»)

Выдаецца з 1955 г.
Цана 4 кап.

Выйшаў
2000-ны нумар
«Голасу Радзімы».
Беларусы
больш як у
60 краінах
свету
кожны тыдзень
з нецярплівацю
чакаюць
сваю газету.
«Голас Радзімы»
дапамагае ім
не так востра
адчуваць
адарванасць
ад Бацькаўшчыны,
сваю адзіноту,
прыносіць
добрыя весткі
з родных мясцін.
Газета—
надзейны дарадца
і крыніца
праўдзівай
інфармацыі
аб усім,
што адбываецца
на Радзіме.

Прыязджаючы ў Мінск, нашы замежныя суачыннікі спыняюцца звычайна ў гасцініцах «Юбілейная» або «Планета». Па ўзроўню камфортнасці і сервісу гэтыя атэлі лічацца лепшымі ў сталіцы рэспублікі. Але цяпер у іх з'явіўся сур'ёзны канкурэнт — гасцініца «Беларусь» (на здымку), якая таксама размешчана ў раёне праспекта Машэрава. Адкрылася яна ўсяго некалькі тыдняў назад, але ўжо стала даволі папулярнай сярод гасцей Мінска. [Працяг фотарэпартажу змешчаны на 3-й стар.]

БЕЛАРУСЬ І ААН

ПІСЬМО ПАСТАЯННАГА ПРАДСТАЎНІКА

У якасці афіцыйнага дакумента Генеральнай Асамблеі ААН у Арганізацыі Аб'яднаных Нацый распаўсюджана пісьмо пастаяннага прадстаўніка Беларускай ССР пры ААН Л. Максімава генеральнаму сакратару ААН Х. Перэсу дэ Куэльярэ, у якім змешчана інфармацыя аб правядзенні ў БССР Міжнароднага года міру.

У ходзе розных міжнародных форумаў, гаворыцца, у прыватнасці, у пісьме, Беларускай ССР актыўна падтрымала ўсе буйнамаштабныя ініцыятывы, якія ўвасабляюць новае палітычнае мысленне і накіраваны на прадухіленне ядзернай катастрофы, захаванне міру і абарону цывілізацыі, на хутчэйшую ліквідацыю існуючых на планеце ачагоў напружанасці і прадухіленне новых, на сусветнае развіццё міжнароднага супрацоўніцтва ў розных галінах.

На 41-й сесіі Генеральнай Асамблеі ААН БССР выступіла ініцыятарам прыняцця рэзалюцыі аб забароне распрацоўкі і вытворчасці новых відаў зброі масавага знішчэння і новых сістэм такой зброі, стала сааўтарам рэзалюцыі аб неадкладным спыненні і забароне выпрабаванняў ядзернай зброі, аб забароне хімічнай і бактэрыялагічнай зброі, аб распрацоўцы дэкларацыі аб узмацненні прыняццю непрымянення сілы ў міжнародных адносінах, аб праве народаў на жыццё, аб праве народаў на мір. Беларускай ССР падпісала і ратыфікавала прыняты спецыяльнай сесіяй Генеральнай канферэнцыі МАГАТЭ канвенцыі аб аперацыйным інфармаванні аб ядзернай аварыі і аб дапамозе ў выпадку ядзернай аварыі або радыяцыйнай аварыйнай сітуацыі.

Беларускай ССР прыняла актыўны ўдзел у кансультацыйнай нарадзе прадстаўнікоў нацыянальных камісій па правядзенню Міжнароднага года міру, якая адбылася ў Рыме з 4 па 5 ліпеня 1986 года, у міжнароднай рэгіянальнай канферэнцыі ААН для няўрадавых арганізацый, якая праходзіла ў маі 1986 года ў Тбілісі. На першай сесіі 1986 года Эканамічнага і сацыяльнага савета (ЭКАСОС) БССР стала сааўтарам рэзалюцыі аб укладзе эканамічных органаў ААН у Міжнародны год міру.

ВІЗІТЫ

СУСТРЭЧЫ У ПРАЗЕ

Пытанні далейшага развіцця супрацоўніцтва паміж беларускімі і чэхаславацкімі прадпрыемствамі былі абмеркаваны на сустрэчы намесніка Старшыні ўрада ЧССР П. Грыўняка з дэлегацыяй Беларускай ССР на чале з намеснікам Старшыні Савета Міністраў БССР А. Пятровым. Асабліваю ўвагу бакі ўдзялілі развіццю прагрэсіўных форм узаемадзеяння, у тым ліку наладжванню прамых сувязей паміж прадпрыемствамі і аб'яднаннямі.

У час знаходжання дэлегацыі БССР у ЧССР быў падпісаны дагавор аб развіцці супрацоўніцтва беларускіх прадпрыемстваў з чэхаславацкімі партнёрамі ў галіне абутковай прамысловасці.

ПАСЯДЖЭННІ

У КАМІСІІ ПА СПРАВАХ ЮНЕСКА

У сталіцы рэспублікі адбылося чарговае пасяджэнне Камісіі БССР па справах ЮНЕСКА, на якім з дакладам выступіў старшыня камісіі, намеснік міністра замежных спраў БССР А. Шэльдаў. Былі абмеркаваны шляхі павышэння эфектыўнасці ўдзелу рэспублікі ў дзейнасці ЮНЕСКА.

Камісія прыняла адпаведную пастанову.

ПЕРСПЕКТЫўНАЯ ТЭХНАЛОГІЯ

ХВОЙНЫЯ АКСЕЛЕРАТЫ

Цэлюлозна-папяровую прамысловасць еўрапейскай часткі краіны цалкам можна забяспечыць не прыязной

сыравінай, а мясцовай, атрыманай не з лесу, а са спецыяльных плантацый. Да такога вываду прыйшлі вучоныя Беларусі і Ленінграда, якія распрацавалі тэхналогію паскоранага вырошчвання сасы і елкі.

Разлікі вучоных паказваюць, што пры тэхналогіі паскоранага вырошчвання сабекошт кубічнага метра падрыхтаванай да перапрацоўкі сасы з улікам усіх затрат на догляд, нарыхтоўку, транспарт і нават будаўніцтва аўтадарог складзе крыху больш трыццаці рублёў — на пяць рублёў танней, чым гэта абыходзіцца пры нарыхтоўцы драўніны ў звычайным лесе.

БУДАЎНІЧАЯ ІНДУСТРЫЯ

«КАМЕННЫ ПОЯС» ПАЛЕССЯ

Тысячу кіламетраў шашы можна пракласці з прадукцыі, якую выпускаюць за год новы драбляна-сартавальны завод мікашэвіцкага вытворчага аб'яднання «Граніт», што на Брэстчыне. Першая яго чарга магутнасцю мільён кубаметраў шчэбеню ў год пачала пастаўляць будаўнічы матэрыял. Такую ж яго колькасць будзе выпрацоўваць і другі комплекс, які ўзводзіцца тут.

Доўгі час прырода хавала на Палессі свой гранітны скарб. Цяпер тэйшыя прамысловыя запасы мінералу лічацца буйнейшымі ў краіне, таўшчыня «каменнага пояса» перавышае 180 метраў.

Адначасова з вытворчай базай расшыраюцца і кар'еры, дзе граніт здабываецца адкрытым бура-ўзрыўным спосабам. Да канца пяцігодкі магутнасці заводаў аб'яднання дасягнуць васьмі мільёнаў кубаметраў шчэбеню ў год, рэспубліка зможа поўнасцю забяспечыць патрэбнасці ў гэтым будаўнічым матэрыяле за кошт мікашэвіцкага каменя.

КАШТОУНЫ ПРЭПАРАТ

НАДЗЕЙНЫ БІЯСІЛ

На Нясвіжскім біяхімічным заводзе асвоены выпуск новага кансерванту. Кожны кілаграм біясілу — так называецца прэпарат — дае не менш тысячы рублёў прыбытку.

Новы кансервант адпавядае лепшым сусветным зорам. Гэта не хімічнае рэчыва, а разможаны ў спецыяльных ёмістасцях карысныя бактэрыі чатырох відаў, знойдзеныя спецыялістамі навукова-вытворчага аб'яднання «Белбіятэхналогія». Бактэрыі знішчаюць гніласныя і іншыя шкодныя мікраарганізмы. Усяго дзесяць-пятнаццаць грамаў рэчыва захоўваюць на ўвесь стойлавы перыяд у свежым выглядзе тону аднагодковых і шматгадовых траў, бабова-злакавых сумесей, кукурузы, сланечніку, іншай кармавой расліннасці. Біясіл не толькі абсалютна бяшкядны для чалавека і жывёлы, але абгачае бялкамі і мікраэлементамі кармы, павышае іх пажыўнасць.

Для выпуску каштоўнага кансерванту нясвіжскія біяхімікі ўсяго за месяц пераканструявалі адзін з цэхаў біяпрапаратаў, вызвалілі вытворчую плошчу і зманціравалі спецыяльную лінію для вырошчвання каштоўных бактэрыяў. Першую партыю іх адправілі ў гаспадаркі Гродзенскай, Мінскай і Маскоўскай абласцей.

НА ГАЗАВЫМ ПАЛІВЕ

У ДАЛЁКІ РЭЙС

Далёкія рэйсы на газавым паліве змогуць цяпер рабіць аўтамабілі, якія едуць па трасе Мінск — Брэст. У Баранавічах — горадзе, размешчаным прыкладна на паўдарозе паміж двума гэтымі пунктамі, пачала дзейнічаць газазаправачная станцыя. Яна можа забяспечваць палівам да 500 грузавак аўтамабіляў у суткі.

Машыны, абсталяваныя газабалоннымі ўстаноўкамі, шырока скарыстоўваюцца на перавозцы грузаў у гарадах Беларусі — яны зручныя ў эксплуатацыі, эканамічныя, экалагічна бяшкядныя.

Аднак адной газавай запраўкі хапае толькі на 200 кіламетраў. Таму на далёкіх міжнародніх рэйсах усе гэтыя перавагі не скарыстоўваліся. Цяпер з'явілася магчымасць рацыяналізаваць грузаперавозкі і тут.

У бягучай пяцігодцы ў Брэсцкай вобласці намечана пабудаваць і ўвес-

АХОВА ЗДАРОУЯ

Выкананы адзін з сацыяльных заказаў жыхароў горада Баранавічы. Тут пабудавана дзіцячая паліклініка на 480 наведванняў у змену з водагразельчэбніцай, двума плавальнымі басейнамі. За год у Брэсцкай вобласці на будаўніцтва медыцынскіх устаноў выдаткавана звыш 7 мільёнаў рублёў.

НА ЗДЫМКАХ: участковы ўрач Свята-на КАБАНОВА на прыёме хворых; ў інгальтары паліклінікі.

ці ў дзеянне яшчэ дзве заправачныя станцыі такой жа магутнасці — у Кобрыне і Бярозе.

НА ПРЫПЦІ

НАВІГАЦЫЮ АДКРЫВАЕ ЛЕДАКОЛ

Адразу некалькі ледаколаў заняліся сваёй прывычнай работай на Прыпяці. Яны выйшлі насустрач адзін аднаму з экватары Пінскага суднабудаўніча-суднарамонтнага завода і адпрычалаў мікашэвіцкага порта аб'яднання «Граніт».

За кошт паскарэння пачатку навігацыі і іншых мер палескія рачнікі намерзілі перавезці ў гэтым сезоне 3,5 мільёна тон народнагаспадарчых грузаў — пяску, шчэбеню, граніту, іншых будаўнічых матэрыялаў. Гэта больш, чым у мінулыя гады. Для металургаў ГДР водным шляхам будзе дастаўлена ў Брэсцкі порт каля 600 тысяч тон жалезнай руды, што дазволіць вызваліць значную частку чыгуначнага транспарту.

З гэтай жа мэтай — у разліку на павелічэнне аб'ёмаў перавозак — за шэсцьдзесят кіламетраў ад Пінска пабудаваны новы механізаваны прычал, рэканструявана за апошнія гады значная частка Дняпроўска-Бугскага канала.

ЮБІЛЕЙ ШКОЛЫ

У ТРЭЦЬЯЕ СТАГОДДЗЕ

Астравецкай сярэдняй школе, што на Гродзеншчыне, споўнілася дзвесце год. Па сведчанню архіўных дакументаў, адну са старэйшых навучальных устаноў рэспублікі ў свой час наведвала толькі пяцёрка дзяцей, а адзіным іх настаўнікам быў арганіст, які выкладаў чытанне, пісьмо і чатыры дзейныя арыфметыкі.

Не пазнаць сёння школу, як і сам пасёлак. У трохпавярховым будынку — дзесяткі вучобных кабінетаў, актовай і спартыўнай залы, вытворчыя майстэрні. Разам з дакументамі аб адукацыі выпускнікі атрымліваюць пасведчанні вадзіцеляў. Летас у раённым цэнтры, які хутка расце, адкрылася другая дзесяцігодка.

ЧАЛАВЕК І ПРЫРОДА

ВАРТАВЫЯ ВЯКОЎ

Восем дубоў-патрыярхаў, якія растуць у Буда-Кашалёўскім раёне, маюць пашпарты, у якіх ёсць фотапартрэт, узрост і адрас. Амаль усе дрэвы «размянялі» трэцяе стагоддзе. Вышыняй яны 30 і больш метраў, у аб'ёме да паўтара метра. Дэндралагі ўстанова адна асаблівасць: карані дубоў у паўтара раза «вышэйшыя» за іх наземную частку, сярэд іх ёсць і магутныя «якарныя», здольныя ў засушлівай глыбіні.

«Вартавыя вякоў», як назваў злыныя волаты паэт М. Лермантаў, не толькі ўпрыгожваюць пушчы. Іх магутныя кроны ачышчаюць паветра, кормяць лясных насельнікаў.

НАВАСЕЛЛЕ У ЗУБРОЎ

Пяць зуброў перавезены з Беларускай пушчы ў Прыпяцкі ландшафтна-гідралагічны запаведнік. Гэта ўжо чацвёртая ў нашай рэспубліцы зона пражывання лясных волатаў, занесеных у Міжнародную чырвоную кнігу і Чырвоныя кнігі СССР і БССР.

Некалькімі гадамі раней групы гэтых жывёлін пасялілі ў Налібоцкай пушчы і Бярэзінскім запаведніку, дзе яны прыжыліся і даюць пагомства. Зуброў Беларускай перавезлі таксама ў прыокскія і каўказскія лясы, іншыя месцы. Гэтаму віду жывёл небяспечна больш не пагражае. Толькі ў Беларускай пушчы, якая стала міжнародным цэнтрам аднаўлення рэдкіх жывёлін даўнавакавага перыяду, цяпер знаходзіцца звыш двухсот зуброў.

АДПАЧЫНАК ГАРАДЖАН

СТВАРАЕЦЦА ВОЗЕРА

На паўночнай ускраіне Драгічанаўскага раённага цэнтры Брэсцкай вобласці пачаліся земляныя работы па стварэнню вадасховішча. Яно зойме плошчу каля 70 гектараў. Асноўнай крыніцай для папаўнення гэтага рэзервуара будзе звязана са штучным вадасховішчам дражнажымі трубама.

Возера стане цэнтральнай зонай адпачынку гараджан і жыхароў навакольных вёсак. Вадаём будзе зарэгуляваны, на яго берэзе адкрыецца лодкавая станцыя.

ШТО ЗА СЛОВАМ «ПЕРЕСТРОЙКА»

ПЕРАМЕНЫ Ў ПАЛІТЫЧНАЙ СФЕРЫ

І ад псіхалогіі «асаджанай крэпасці», можа быць, і вымушанай у нейкі час, але непрымальнай у сучасным свеце. Праблем нялёгкіх, цяжкіх мы ведаем мноства. У іх вырашэнні зроблены пакуль толькі першыя, хаця і важныя, крокі.

Што было і застаецца найбольш складанай задачай у ходзе рэвалюцыйных пераўтварэнняў, якія праводзяцца ў краіне? Вядома ж, адмова ад прывычных уяўленняў, стойкіх стэрэатыпаў, пераарыентацыя свядомасці людзей. Пачынаць давялося з істотнага абнаўлення кадрў кіраўнікоў — партыйных, дзяржаўных. І гэта было зроблена. Пасля красавіцкага (1985 года) Пленума ЦК КПСС за кароткі тэрмін абнавілася вялікая частка Сакратарыята і загадчыкаў аддзелаў Цэнтральнага Камітэта партыі, змяніўся практычна ўвесь савет Празідыума Савета Міністраў СССР. Значныя змяненні адбыліся не толькі ў верхнім эшалоне, але і на іншых узроўнях.

Але прыход новых людзей далёка не стопрацэнтна гарантуе, што кожны з іх змо-

жа працаваць па-новаму. Кадры павінны быць пастаўлены ў такія ўмовы, якія абавязвалі б іх дзейнічаць па-новаму.

Узяць, скажам, праблему пераадолення такіх негатыўных з'яў, як карупцыя, кантрабанды, фаварытызм. Можна скарыстоўваць у гэтых мэтах адміністрацыйныя сродкі. І гэта робіцца. Але дзе гарантыі, што з часам усё не вернецца назад? Такія гарантыі ёсць. Гэта паглыбленне сацыялістычнага дэмакратызму, свярджэнне сацыялістычнага самакіравання народа. У гэтым і заключаецца галоўны сэнс работы студзеньскага (1987 года) Пленума ЦК КПСС.

Намечана шырокая сістэма мер для таго, каб адкрыць дарогу самай магутнай стваральнай сіле сацыялізму — свабоднай працы і свабоднай думцы ў свабоднай краіне.

Аб чым канкрэтна размова? Перш за ўсё аб укараненні самакіраўніцкіх пачаткаў у работу працоўных калектываў, увядзенне выбарнасці кіраўнікоў прадпрыемстваў, вытворчасцей, цэхаў, аддзяленняў. Ствараецца якасна

новая сітуацыя, калі для заняцця кіруючай пасады патрабеецца заваяваць прызнанне калег па рабоце, гэта значыць калектыву, ды і вытрымаць «спарборніцтва» з канкурэнтамі.

Сур'ёзныя змяненні ў мэтах паглыблення дэмакратызму выбарчай сістэмы будуць ажыццэўлены на агульнадзяржаўным узроўні. Напрыклад, на перадвыбарных сходах і ў ходзе саміх выбараў у далейшым павінны абмяркоўвацца і выстаўляцца, як правіла, некалькі кандыдатур. Праект адпаведнага заканадаўчага акта будзе вынесены на ўсенароднае абмеркаванне.

У поўнай меры працэс перабудовы, дэмакратызацыі тычыцца партыі савецкіх камуністаў. Больш таго, ён пачынаецца з партыі. Цяпер сакратары партыйных камітэтаў будуць выбірацца тайным галасаваннем. Пры гэтым у спіс для галасавання можа ўключацца любая колькасць кандыдатаў. Закрануць перамены і фарміраванне цэнтральных кіруючых органаў партыі.

Больш сацыялізму, больш

дэмакратыі, пастаянна падкрэслівае М. Гарбачоў. І гэта не толькі заклік, гэта тое, што робіцца ў краіне, гэта тое, што ўзнімае дух людзей, якія выступаюць галоўнымі гарантамі ажыццэўлення радыкальных пераўтварэнняў у савецкім грамадстве.

Абнаўленне — працэс цяжкі. Вядома, ён задавальняе не ўсіх. Аб нейкай арганізаванай палітычнай апазіцыі ў СССР размовы няма. Але хапае тых, хто сумняваецца, хапае рэтраградаў, хто свярджае, што не варта спяшацца, што публічнасць павінна быць лімітавана. Ёсць, як у кожным грамадстве, абіякавыя, а таксама тыя, каму чужыя грамадскія інтарэсы. Ёсць і праціўнікі, для якіх перабудова паварочваецца стратай прывычнага становішча, новай строгай мерай адказнасці за ўласную працу на любой пасадзе. Паглыбленне сацыялістычнага дэмакратызму не абмяжоўвае толькі адну ўладу — уладу народа, грамадства і выключае самаўпраўства адміністрацыі.

Скарыстоўваючы «хірургічныя» меры, грамадства пазбаўляецца ад збанкрутаваных кіраўнікоў. Скарыстоўваючы метады публічнасці, крытыкі, самакрытыкі, яно пераконвае нават праціўнікаў. Але галоўнае — глыбокая, доўгая і неабходная тэрапія, сутнасць якой якраз заключаецца ў свярджэнні самакіравання народа, у паглыбленні сацыялістычнага дэмакратызму.

Мікалай ШЫШЛІН.

Рускае слова «перестройка», як некалі «спутнік», увайшло без перакладу амаль ва ўсе мовы свету. Да перабудовы прыкавана ўвага шырокай замежнай грамадскасці.

Пераўтварэнні, якія адбываюцца ў Савецкім Саюзе пасля XXVII з'езда КПСС, выклікаюць на Захадзе самыя розныя меркаванні. Факт перамен, зразумела, не адмаўляецца. Спрачаюцца аб іх глыбіні, радыкальнасці, выніках.

Фактычная карціна ва ўсіх на вачах: няма ніводнай галіны грамадскага жыцця, якую б не закранула перабудова. Працэс абнаўлення набірае сілу. У яго актыўна ўключаюцца дзесяткі і дзесяткі мільянаў людзей.

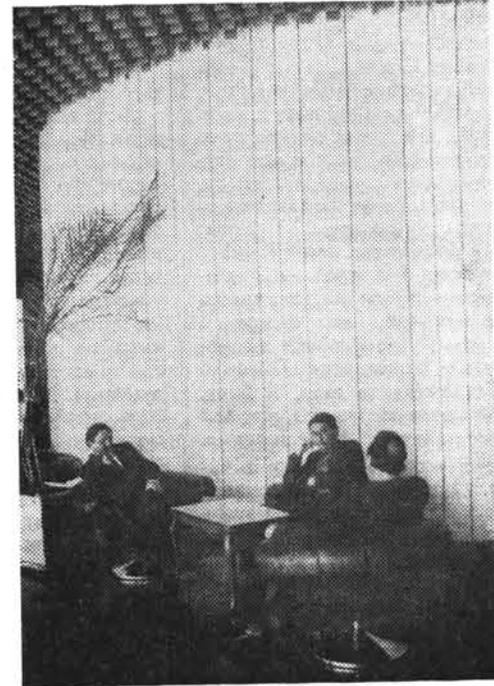
У чым сэнс перабудовы, якая яе галоўная мэтавая ўстаноўка? Гаворачы каротка — вызваленне вялікіх стваральных магчымасцей сацыялістычнага ладу, якія па шэрагу суб'ектыўных і аб'ектыўных прычын аказаліся заблакіраванымі і выкарыстоўваліся няпоўна і няправільна. Трэба зламаць механізм тармажэння сацыяльна-эканамічнага развіцця, з-за чаго ва ўсіх сферах жыцця ўтварыліся застоўныя зоны, а дзе-нідзе крызісныя з'явы.

Дарога наперадзе няпростая. Ад многага звычайна, а дакладней кажучы, кансерватыўнага савецкага грамадства пазбаўляецца. Пазбаўляецца

КАЛІ ВЫ спытаеце ў мінчаніна, як дабрацца да гасцініцы «Беларусь», ён абавязкова перапытае, якая «Беларусь» вас цікавіць — старая ці новая. Справа ў тым, што да нядаўняга часу гэту назву насіла невялікая гасцініца (ўсяго 160 нумароў), якая размешчана ў цэнтры горада на вуліцы Кірава. Пабудавана яна была яшчэ да вайны. Пасля фашысцкай акупацыі яе паднялі з руін, і «Беларусь» яшчэ многія гады лічылася лепшым атэлем Мінска. Пазней былі пабудаваны больш сучасныя, і яна адышла на другі план. А цяпер вось і назву давялося ўзяць менш гучную — «Свіслач». Што ж тычыцца новай «Беларусі», дык думаецца, яна па праву атрымала такую назву. Гэта самы буйны атэль нашай рэспублікі, які да таго ж прэтэндуе (і не без падстаў) быць заканадаўцам сталічнага сервісу. Тут адначасова можа размясціцца тысяча чалавек. Павышаным камфортам вызначаюцца двухпакаёвыя і трохпакаёвыя «люксы». Іх два дзесят-

кі. Астатнія 529 нумароў маюць першую катэгорыю, якая таксама гарантуе ўтульнасць і максімум зручнасцей. Першыя госці «Беларусі» паспелі ўжо гэта ацаніць, пра што сведчаць іх запісы ў кнізе водгукі. На шостым, дзевятым, трынаццатым і шаснаццатым паверхах новай гасцініцы размешчаны экспрэс-бары. На першым — кафэ і катэіль-бар. А на апошнім, дваццаць другім паверсе, хутка адкрывецца начны бар. Завяршаецца і будаўніцтва рэстарана, дзе госці змогуць пакаштаваць арыгінальнай стравы беларускай нацыянальнай кухні (гэтым, дарэчы, славіўся рэстаран старой «Беларусі»). У гасцініцы можна атрымаць і самыя разнастайныя бытавыя паслугі, пачынаючы ад рамонту абутку і канчаючы саунай з басейнам. Так што, калі ласка, у «Беларусь»!
НА ЗДЫМКАХ: прыехалі новыя госці сталіцы; у фэе гасцініцы; адзін з нумароў «Беларусі»; у катэіль-бары. Фота С. КРЫЦКАГА.

ЗАПРАШАЕ «БЕЛАРУСЬ»

«ГОЛАС
РАДЗІМЫ»

— 2 000. ЧЫТАЧЫ ПРА СВАЮ ГАЗЕТУ

Паважаныя суайчыннікі—чытачы газеты «Голас Радзімы»!

Сённяшні нумар «Голасу Радзімы»—2000-ны! У газеты юбілей! А на юбілеі, як вядома, прынята ўспамінаць, у думках крочачы па пройдзеным шляху, падсумоўваць здабыткі, радавацца і спадзявацца. І рабіць гэта прыемней за ўсё з сябрамі і аднадумцамі. Верныя сябры «Голасу Радзімы»—яго чытачы, вельмі даўнія, якія двухтысячны раз вымуць газету са сваёй паштовай скрынкі, і тыя, да каго весткі з Бацькаўшчыны пачалі прыходзіць нядаўна. Але і для тых, і для другіх, па іх уласных словах, «Голас Радзімы»—вялікая маральная падтрымка, жаданая госьця ў доме, спадарожніца жыцця і настаўніка.

Многія чытачы памятаюць, што наша газета пачала выходзіць больш трыццаці гадоў назад і называлася яна тады «За вяртанне на Радзіму».

...Толькі што скончылася жорсткая, кровапралітная вайна, якая раскідала па свеце дзесяткі тысяч людзей. Адарваныя ад роднага дому, закінутыя на чужыну, адурманеныя і напалоханыя варажой прапагандай, яны нічога не ведалі пра сваіх блізкіх, пра тое, што адбываецца на іх перамогах, але разбуранай фашысцкім нашэцём Бацькаўшчыны. Многія жадалі вярнуцца або хаця б з'ездзіць у госці, але не ведалі, што чакае іх ля бацькоўскага парога. «За вяртанне на Радзіму» стала для суайчыннікаў голасам праўды, яна несла добрыя весткі з роднага горада, вёскі, а часам і прывітанне ад бацькоў, сястры, жонкі. У той час у рэдакцыю часта прыходзілі пісьмы з просьбай дапамагчы знайсці блізкіх людзей, і мы друкавалі іх пісьмы пад рубрыкай «Вас шукаюць і чакаюць сваёй». Усе, хто хацеў і каму дазвалялі абставіны, вярнуліся на Радзіму, шчасліва жывуць сярод сваіх людзей. Але для тых, хто вымушаны жыць на чужыне, газета была па-ранейшаму неабходнай, яе чакалі, прачыталі ад першай старонкі да апошняй, перадавалі суседзям. Вось толькі назва, на думку чытачоў, не зусім адпавядала зместу выдання. Уладзімір Бірукоў з Галанды пісаў, напрыклад, так: «Газета размаўляе з намі мовай самой Радзімы, якая нясе ўсім нам слова праўды. Ужо таму назва «За вяртанне на Радзіму» не падыходзіць. Самым правільным было б назваць нашу газету «Голас Радзімы». Пажаданне У. Бірукова і многіх іншых землякоў было ўлічана. Са студзеня 1960 года газета стала называцца «Голас Радзімы». Кожны тыдзень яна адпраўляецца з Мінска больш як у 60 краін зямнога шара, дзе яе з нецярпеннем чакаюць чытачы.

У свой час, а дакладней, у самым пачатку 60-х гадоў, газета адкрыла шлях на Радзіму сотням і сотням беларусаў. Менавіта тады прыехала ў Мінск першая група сяброў «Русскаго галаса», якую ўзначальваў Віктар Яхантэў. Яны паверылі таму, што мы пісалі пра іх родную зямлю, і ўсё ж кожны іх крок па ёй, кожная новая сустрэча на заводзе, у калгасе, у дзіцячым садзе, Палацы культуры былі адкрыццём. Землякі здзіўляліся, што нідзе не відаць разбурэнняў, пакінутых мінулай вайной, што людзі сытыя

і апранутыя, жывуць у хатах і добраўпарадкаваных кватэрах. Яны бачылі беларускія трактары і аўтамабілі, тканіны і радыёпрыёмнікі і ад душы радаліся за братоў-беларусаў. Праўда аб Савецкай краіне пашыралася, перадавалася з вуснаў у вусны, і ўсё больш груп і асобных турыстаў наведвалі Мінск, Брэст, Гродна, Навагрудак, іншыя гарады, вёскі і вёсачкі, дзе яны некалі жылі.

Яшчэ задоўга да выхаду юбілейнага нумара «Голасу Радзімы» ў рэдакцыю пачалі прыходзіць пісьмы-віншаванні, пісьмы-споведзі, пісьмы-падзякі. «Дакладна не помню, але мне здаецца, што газета прыходзіць да нас з дня выхаду першага нумара,—пішуць з Канады муж і жонка Гаўрыцкія. — Нам на чужыне цікава ведаць, што робіцца на нашай любімай Радзіме. Аб гэтым вельмі добра расказвае газета». Землякі пішуць, што «Голас Радзімы» для іх нібы энцыклапедыя, дзе яны знаходзяць адказы на ўсе хваляючыя іх пытанні. На яе старонках рэалістычна і аб'ектыўна асвятляюцца ўсе падзеі, якія адбываюцца ў Савецкім Саюзе і ў свеце («Калі б мы не атрымлівалі «Голас Радзімы», то з чым бы мы маглі зверыць, дзе праўда, а дзе хлусня»).

Газета часта выконвае просьбы сваіх чытачоў і піша пра Шарашова ці Магілёўшчыну, Вялікую Кракотку ці Астрыно і многія іншыя мясціны. («Вельмі радуемся, калі знаходжу весткі пра Круглае. Я адтуль родам, і мне ўсё цікава»).

А Марыя Гарох гаворыць, што, чытаючы беларускую газету, яна не забывае сваю мову, і гэта выклікае ў яе пачуццё гордасці за тое, што яна беларуска.

Барацьба за мір, за мірнае суіснаванне, за спыненне гонкі ўзбраенняў і раззбраенне—сёння гэта важнейшы, надзённы пытанні для ўсіх сумленных людзей на зямлі. Нашы суайчыннікі, у якой бы краіне яны ні жылі, лічаць сваім абавязкам уносіць пазітыўны ўклад у гэту адказную і пачэсную справу. («Газета аказвае нам неацэнную маральную падтрымку ў нашай барацьбе за мір. На яе старонках друкуюцца важнейшыя дакументы, якія пацвярджаюць міралюбівую палітыку Савецкага ўрада і даюць нам важкія аргументы ў спрэчках»).

Некаторыя з пісьмаў, атрыманых да юбілею газеты, мы змяцілі ў сённяшнім нумары. Але пісьмы яшчэ ідуць і ідуць. І кожнае мы чытаем з радасцю і хваляваннем, лічым іх найвышэйшай адзнакай сваёй працы.

Газета ж «Голас Радзімы», як і раней, будзе выконваць пажаданні сваіх зарубежных чытачоў, будзе даносіць да іх праўдзівую інфармацыю аб усіх важнейшых падзеях на Радзіме, будзе садзейнічаць далейшаму ўмацаванню духоўных і культурных сувязей зарубежных суайчыннікаў з іх Бацькаўшчынай. Спадзяёмся, што ў гэтай важнай справе мы і надалей будзем адчуваць гарачую падтрымку і шчырыя парадны нашых суайчыннікаў.

Я ЧЫТАЮ газету «Голас Радзімы» з 1960 года і хачу сказаць, што яна вельмі патрэбна нам, людзям, якія трапілі па волі лёсу за мяжу. Мне яна перш за ўсё прыносіць радасць. Возьмеш у рукі толькі што атрыманы нумар, і здаецца, што знаходзіцца дома ў роднай Беларусі. З газеты можна даведацца вельмі многа пра падзеі і жыццё на Радзіме. Прачытаўшы яе, зведаеш такое пачуццё, як быццам і няма паміж намі ніякіх граніц і далёкіх адлегласцей. Вельмі вам удзячна за гэта. Я бачу, што ў Беларусі жыццё людзей з кожным днём паляпшаецца.

А тут, у свеце капіталу, нічога не мяняецца. Калі і мяняецца, то ў горшы бок. Урад умее многа гаварыць, але для людзей нічога добрага не робіць. Яшчэ ўмеюць абгаворваць іншых. Напрыклад, нядаўна шумны натоўп сабраўся на плошчы каля Консульскага аддзела СССР. І на розныя галасы людзі крычалі, што ў Савецкім Саюзе не захоўваюцца правы чалавека. Паліцэйскія спакойна глядзелі на гэтых крыкуноў і толькі ўсміхаліся. Ім не падабаецца, як жывуць у нас на Радзіме. А хіба яны ведаюць хоць крыху праўды пра гэта? Якія ж правы маюць простыя людзі тут, у Італіі? Няма работ, няма дзе жыць. Усё больш расце беспрацоўе, растуць і шэрагі злачынцаў. Забіваюць і рабуюць з такой лёгкасцю, нібы парушаюць правы пераходу вуліцы. І калі б не было надзеі на тое, што ўсё будзе ціха на нашай планеце і я змагу час ад часу бываць на Радзіме, дык немагчыма было б вынесці ўсе тыя жахі, якія тут пастаянна адбываюцца.

Калі ўсё будзе добра, летам прыеду ў сваю дарогую Беларусь. Вельмі хочацца пабачыць сваіх родных і яшчэ раз сустрэцца з вамі, дарагія сябры з рэдакцыі і Беларускага таварыства «Радзіма».

Вялікі паклон маёй Радзіме!

Леанарда МАЛЕЕВА.

Італія.

ПАВАЖАННЫЯ супрацоўнікі «Голасу Радзімы»!

Вялікае дзякуй за вашу газету, за тое, што вы не забываеце нас, вандрунікаў за мяжой. Я вельмі ўсцешылася, атрымаўшы ад вас неацэнны для мяне падарунак — календар «Радзіма». З вялікай цікавасцю разглядала фатаграфіі розных гарадоў, любавалася, якой прыгожай стала мая родная краіна за гэтыя гады. Нават па тых здымках відаць, што ў Савецкім Саюзе працуюць таленавітыя архітэктары і будаўнікі, яны ўпрыгожваюць гарады, узводзяць для людзей зручныя кватэры. Задача, пастаўленая партыяй і ўрадам,— забяспечыць да двухтысячнага года кожную савецкую сям'ю асобнай кватэрай, па-сапраўднаму грандыёзная. Мы ведаем, што ў вас пакуль яшчэ ёсць праблемы з жыллём. У гэтым у значнай ступені вінавата вайна, калі было разбурана столькі гарадоў і вёсак.

А тут, у Францыі, праблема з жыллём зусім іншага плана. Ёсць пустыя дамы, і ёсць бяздомныя. Людзям няма чым плаціць за кватэры, таму і вымушаны туліцца, дзе прыйдзецца. Грандыёзная праграма будаўніцтва ў СССР — гэта яшчэ адзін важкі аргумент у нашых спрэчках з праціўнікамі маёй Радзімы. Раз у краіне будуюцца столькі жылля, то ясна, што ўсе планы на будучыню звязаны з мірам. А мір сёння — самае неабходнае для людзей. І ўсім нам трэба за яго змагацца. Так думае і большасць французаў, але, на жаль, не ўсе. Ёсць яшчэ вар'яты, якія лічаць, што ў барацьбе з камунізмам усе сродкі добрыя. Але іх няма, і я спадзяюся, што сумеснымі намаганнямі ўсіх сумленных людзей мы зможам забяспечыць мір і назаўсёды пазбавіцца ад страху перад вайной. Многія французы цяпер выказваюць жаданне паехаць у Савецкі Саюз, пазнаёміцца з краінай і людзьмі. Ну а я хачу пабываць на Радзіме я, і гаварыць няма чаго. Гэта мая заповітная мар. На жаль, пакуль здароўе не дазваляе. Часта хварэю. Таму асабліва дарага ваша газета «Голас Радзімы», якая вольна адзначае свой юбілей — 2000-ны нумар. Яна прыносіць мне вялікую карысць. Я нібыта гутару з блізкімі мне людзьмі пра навіны з Беларусі, чытаю пра знаёмых гарады, пра жыццё людзей, пра іх радасць, планы. Як многа дасягнула мая Радзіма! І кожны раз мне хочацца сказаць вялікае дзякуй Савецкай уладзе за тое, што дала маім суайчыннікам магчымасць так добра і радасна жыць. Вельмі спадзяюся, што ў хуткім часе прыеду ў Беларусь сама. Тады абавязкова зайду да вас у рэдакцыю, і мы пагаворым больш грунтоўна.

У заключэнне хачу перадаць вам сардэчнае прывітанне ад усіх маіх сяброў і Францыі па барацьбе за мір. Жадаю вам шчасця і трывалага міру на нашай планеце!

Кацярына МІЦЬКО.

Францыя.

Я З'ЯВЛЯЮСЯ чытачом вашай газеты, калі не памыляюся, з 1969 года. Убачыў яе ўпершыню ў знаёмых, вельмі ўзрадаваўся, што такая газета ёсць, і неўзабаве «Голас Радзімы» стаў прыходзіць на мой хатні адрас. Крыху пазней у мяне завязалася перапіска з рэдакцыяй. З таго часу газета «Голас Радзімы» стала пастаянным спадарожніцай майго жыцця. Цяжка ў некалькіх словах напісаць, што яна мне дае. Вельмі многае. Перш за ўсё, на яе старонках рэалістычна і аб'ектыўна асвятляюцца ўсе падзеі, якія адбываюцца на маёй Радзіме. Для чалавека, які жыве за многія тысячы кіламетраў ад роднай зямлі, гэта вельмі важна. З «Голасу Радзімы» я даведаўся пра многія, раней невядомыя мне факты гісторыі Беларусі, пра розныя этапы развіцця і дасягненні рэспублікі з самага пачатку ўстаўлення ў ёй Савецкай улады і да сённяшняга дня. А дасягненні гэтыя ва ўсіх галінах навукі, тэхнікі, прамысловасці, сельскай гаспадаркі, адукацыі і культуры вельмі значныя. Я ганаруся тым, што наш народ змог дабіцца іх за такі гістарычна кароткі перыяд.

Я вельмі рады, што ўжо на працягу многіх год з'яўляюся пастаянным чытачом газеты «Голас Радзімы». Вы ведаеце, што тут, у Заходнім паўшар'і, яшчэ жывыя беларускія буржуазныя нацыяналісты. За мізэрныя падаткі з панскага стала імперыялістаў у сваіх газетах яны не саромеюцца выліваць бруд і паклёп на Беларусь і яе народ. А газета «Голас Радзімы» на сваіх старонках заўсёды дае ім належны адпор. Я ведаю, што нярэдка гэта дапамагае вывесці з падману і дазволіць правільна ацэньваць падзеі і тых, у каго раней розум і свядомасць былі атручаны антысавецкай прапагандай.

Таму, у сувязі з юбілеем газеты «Голас Радзімы» — выхадом у красавіку 1987 года яе 2000-га нумара, мне хочацца шчыра і ад усяго сэрца павіншаваць калектыў рэдакцыі і пажадаць вам усім шчасця, добрага здароўя, вялікіх поспехаў у рабоце і барацьбе за захаванне міру ва ўсім свеце. Яшчэ хачу пажадаць, каб у газеце з'явілася больш новых падпісчыкаў, каб я мага больш нашых суайчыннікаў, якія жывуць за мяжой, змаглі, як і я, чытаць гэтую вельмі цікавую газету і іншую літаратуру, што вы прысылаеце. Няхай «Голас Радзімы», як і раней, садзейнічае ўмацаванню духоўных і культурных сувязей замежных землякоў з іх любімай Радзімай.

Аляксандр КРАШАНІНІКАЎ.
ЗША.

ХАЧУ выказаць сваё меркаванне аб газеце «Голас Радзімы». Я чытаю яе вельмі даўно, нават ужо не помню, калі першы нумар трапіў мне ў рукі. І ўвесь гэты час «Голас Радзімы» мае для мяне вельмі важнае значэнне. Газета даволі шырока асвятляе падзеі як у Беларусі, так і ва ўсім Савецкім Саюзе. Знаёміць нас з тым, што робіць Радзіма для ўмацавання міру на планеце. Мясцовая прэса стараецца аб гэтым маўчаць. «Голас Радзімы» расказвае аб развіцці сельскай гаспадаркі і прамысловасці, якія ў Беларускай ССР хуткімі тэмпамі рухаюцца наперад. З яе я даведаўся, што жыццё Беларускага народа з кожным годам паляпшаецца. А гэта вельмі радасна. Асабліва для мяне, таму што я памятаю Беларусь беднай і разрабаванай. Даўно прайшлі тыя часы, калі людзі жылі без кавалка хлеба.

Ад усёй душы віншую газету «Голас Радзімы» з выхадом у красавіку яе 2000-га нумара. Віншую ўвесь калектыў рэдакцыі, які ўкладвае столькі працы, падбіраючы цікавыя матэрыялы аб жыцці нашай Беларусі, каб мы, хто жыве на чужыне, маглі быць у курсе падзей. Дзякуй вам усім за вашу неацэнную работу.

Што тычыцца нашага жыцця, то тут усё ідзе сваім парадкам. Прымаем актыўны ўдзел у барацьбе за мір, што сёння мае галоўнае. У лютым прыезджалі да нас савецкія артысты. Чыраванасцю ансамбль песні і танца Савецкай Арміі. Мы ўжо даўно не мелі магчымасці пабываць на такім чудаўным канцэрце. Мы з жонкай Марыяй Юр'еўнай шлём вам наш сардэчны паклон. Жадаем вам здароўя і поспехаў у вашай плённай і высакароднай рабоце! Галоўнае, каб быў мір на зямлі Астатняе ўсё будзе добра.

Уладзімір ХІЛЬЧУК.

Канада.

У КРАСАВІКУ гэтага года рэдакцыя выпусціць юбілейны 2000-ны нумар «Голасу Радзімы». У сувязі з гэтым хачу павіншаваць рэдакцыю і падзякаваць за многія шчаслівыя дні, якія правёў у чытаннем вашай газеты, і за радасць перапіскі з вамі. Дзякуючы гэтай, я атрымліваю вялікае маральнае задавальненне і адчуваю сябе шчаслівым, што маю дачыненне да ўсіх вялікіх спраў, якія разгортваюцца ў Савецкім Саюзе «Голас Радзімы» памагае мне быць у курсе падзей, якія адбываюцца на Радзіме. Менавіта з яго старонак я ведаю пра ўсе важныя выступленні савецкага кіраўніка М. С. Гарбачова аб знешняй і ўнутранай палітыцы Краіны Саветаў. Многія расказвае газета аб гісторыі і культуры Беларусі, аб навінах літаратуры. Дзякуючы «Голасу Радзімы», я стаў лепш чытаць і разумець чужую беларускую мову.

У пяцідзесятым нумары мінулы год я прачытаў гутарку карэспандэнта «Голасу Радзімы» з народнай артысткай БССР М. Захарэвіч. Мне спадабаліся яе словы: «Жыццё не стаіць на месцы. І таму трэба спяшацца жыць, каб паспець як мага больш зрабіць карысных спраў». Для мяне адной з такіх карысных спраў з'яўляецца чытанне «Голасу Радзімы». Гэта газета адыгрывае ў маім жыцці ролю настаўніка. Яна вучыць нас, славянскіх эмігрантаў, што такое сацыялізм, вучыць, як па-сапраўднаму любіць Радзіму, як змагацца за мір ва ўсім свеце.

Юрый РАСАДЗІНСКІ.

Аўстралія.

«ГОЛАС РАДЗІМЫ» — 2 000. ЧЫТАЧЫ ПРА СВАЮ ГАЗЕТУ

Лічу сваім абавязкам напісаць некалькі слоў адносна таго, які ўплыў мела і мае газета, што так верна знаходзіла мяне па ўсіх новых адрасах, і так верна падтрымлівала маральна.

Мушу прызнацца: не магу ўспомніць, калі я пачаў чытаць «Голас Радзімы». Было гэта даўно, недзе ў п'ятдзсятых гадах, тады газета называлася «За вяртанне на Радзіму».

Што газета дае для мяне асабіста? У першую чаргу, гэта мая родная мова. Тая мова, якую я пачаў, яшчэ седзячы на каленях маёй маці.

Па-другое, гэта мясціны мае, якія прыхільна мне гавораць «добры дзень» многімі, многімі галасамі.

Паведамленні аб падзеях на Беларусі—гэта і паведамленні аб падзеях у Савецкім Саюзе. А закрыць вочы на ўсё, што адбываецца ў Савецкім Саюзе, толькі дзівак надумаў бы.

Непрыемна перажываць капіталістычныя крызісы, але для чужынца яны яшчэ больш непрыемныя, таму што чужынец з'яўляецца заўсёды іх першай ахвярай.

Да гэтага трэба дадаць яшчэ «дэмакратычнае» нацкоўванне людзей, быццам крызіс існуе па віне чужынцаў.

Калі чалавек захоча перавесці крыху дух, дык органы вяршання зараз жа нагрукваюць яго пасквілямі на сацыялізм.

Тут вельмі моцная патрэбна апора супраць усяго гэтага. Менавіта «Голас Радзімы» і дае такую апору.

Апрача таго, ёсць вельмі цікавая інфармацыя на старонцы «Падзеі, людзі, факты» адносна найноўшых адкрыццяў і вынаходак.

Усмешка з'яўляецца на вуснах, калі прыпамінаеш, як розныя паны цвярдзілі, што, маўляў, беларускі мужык здольны толькі да лапцяў.

Ёсць нешта для кожнага ў газеце.

Няма ніякага сумнення, газета павышае і ўмацоўвае культурны ўзровень суайчыннікаў. Ён заключаецца перш за ўсё ў

тым, што чалавек у кантакце з Бацькаўшчынай, з яе літаратурай, навукай.

Культура нашай Радзімы вельмі багатая, і чалавек, які на яе апіраецца, мае моцную культурную і маральную базу.

Кожны раз, прыехаўшы на Радзіму, прыкмятаю, што маральна я ўсё-такі крыху адстаю ад сярэдняга свайго суродзіча на Радзіме. Напрыклад, у справе грашовых расходаў я намага скупейшы. Гэта таму, што тут, у Вялікабрытаніі, у чалавек няма гарантыі на заўтра. Надзея, калі яна можа быць наогул, ёсць толькі на тое, што сёння ляжыць у кішэні. Таму інстынкт самазахавання штурхае чалавек назапасіць як мага больш сёння. З гэтым інстынктам цяжка змагацца. Але ж можна распрацаваць рацыянальны падыход да такога пытання. У гэтым зноў памагае роднае слова з Бацькаўшчыны.

Хачу дадаць, што роднае слова знаходжу і ў шматлікіх кніжках, якія дастаў дзякуючы «Голасу Радзімы» і Таварыству «Радзіма».

Прабачце, я разгаманіўся, як дзіця, якое зноў сустрэлася з маткай пасля доўгай разлукі. Бачыце, кожны ёсць дзіця сваёй маткі, нягледзячы на свой век...

Хочацца дадаць, што меў я і яшчэ адну паслугу ад «Голасу Радзімы»: знайшлі мне чалавек, якога я доўга шукаў і ніяк не мог знайсці, хоць ён і не вельмі далёка ад мяне жыў.

Дык моцна гучы ты, словенька роднае!

І да вушэй нат глухіх ты дайдзі.

І ўсё, што ў свеце ёсць добрае,

Ты яго нам на радасць найдзі.

У заключэнне хачу падзякаваць «Голасу Радзімы» і Таварыству «Радзіма» за выдатную духоўную падтрымку і пажадаць у далейшым плённай працы ў імя міру, свабоды і справядлівасці.

Мікалай ЯНУШЭВІЧ.

Вялікабрытанія.

ВЯЛІКАЕ дзякуй за тую неацэнную дапамогу, якую вы аказваеце нам, хто жыве на чужыне. Яна вельмі здорава памагае не адчуваць сябе адарваным ад Радзімы. Асабліва хачу падзякаваць за вельмі дарагі для мяне падарунак — кнігу А. Афанасьева «Палын у чужых палях». У ёй каратка раскажваецца пра цяжкі шлях, пройдзены нашай эміграцыяй. Аўтар піша аб гнёздах беларудзейшчыны, аб розных фашысцкіх недабітках. Але нямала месца ў кнізе адводзіцца і тым эмігрантам, хто, нягледзячы ні на якую галечку, цяжкія выпрабаванні, не прадаў сваю Радзіму і не страціў сумлення. Аб гэтым я чытаў з асаблівай цікавасцю. Калі дайшоў да таго месца, дзе гаворыцца аб маіх таварышах, з якімі разам ішлі ў атаку ў Іспаніі, перад вачыма зноў паўстала карціна, як гублялі ў баі лепшых сяброў, паўзлі цераз іх трупы, самі былі паранены, але не плакалі, а тут заліўся слязамі. І цяпер пішу, а слёзы льюцца.

Чытаючы апошнюю вашу газету, звярнуў увагу на тое, што праз пару тыдняў выйдзе ўжо 2000-ны нумар «Голасу Радзімы». Вельмі гэтым здзівіўся і ўзрадаваўся, што ўжо так доўга мы падтрымліваем з вамі сувязі. Дакладна не помню, але мне здаецца, што прыходзіць да нас газета з дня выхаду першага нумара. Мне нялёгка чытаць. Дзяцінства і юнацтва прайшлі яшчэ да Савецкай улады. А хіба мог тады сын бедных сялян нават думаць пра нейкую школу? Зусім іншая справа сёння, калі на маёй Радзіме любі чалавек можа вучыцца дзе і колькі хоча. Я вучыў граматы самастойна. Але не прапускаю ніводнага нумара і чытаю ўсё, як у нас гавораць, ад вокладкі да вокладкі. Нам на чужыне цікава ведаць, што робіцца на на-

шай любімай Радзіме. Аб гэтым вельмі добра раскажвае ваша газета. Я атрымліваю і іншыя газеты з Савецкага Саюза. Яны, у тым ліку і «Голас Радзімы», з'яўляюцца нашымі даведнікамі ў барацьбе за мір, таму што тлумачаць сутнасць падзей, якія адбываюцца ў свеце, раскажваюць праўду аб міралюбівай знешняй палітыцы нашай Радзімы. І гэта дае нам магчымасць аргументавана абвясціць надуманыя довады праціўнікаў разрадка і розных недабіткаў, якіх тут, на жаль, нямала. Ну а я, як вы ўжо ведаеце, стары салдат вайны з фашызмам у Іспаніі. Хаця ўжо хутка пойдзе 81-шы год, але яшчэ ў страі. І пакуль ногі носяць, буду хадзіць і распаўсюджаць лістоўкі, збіраць сродкі ў Фонд міру і ў фонд нашых рабочых газет, якія нясуць людзям праўду. Я значуся ў кіруючым камітэце прыхільнікаў барацьбы за мір нашага горада Ванкувера. Цяпер наш галоўны клопат — падрыхтоўка да Маршу міру, які адбудзецца 25 красавіка. Ужо сёння вядома, што ў ім прымуць удзел звыш двухсот трыццаці прафсаюзных і культурных арганізацый, царкоўных суполкі і некаторыя палітычныя партыі, вядома ж, у іх ліку і наша Камуністычная партыя.

У заключэнне хочам павіншаваць вас з юбілейным нумарам, перадаць прывітанне ўсім супрацоўнікам газеты «Голас Радзімы» і Беларускага таварыства «Радзіма» і пажадаць вам поспехаў у вашай высакароднай рабоце.

Уладзімір і Марыя ГАУРЫЦКІЯ.

Канада.

ДАРАГІЯ сябры! Як хутка ляціць час! Вось ужо і 2000-ны нумар нашай газеты «Голас Радзімы». Мы шчыра і сардэчна віншваем увесь калектыў рэдакцыі з гэтым знамянальным юбілеем.

Колькі было затрачана сіл, энергіі, працы! Колькі добрага, новага, павучальнага і радаснага прынёс кожны з гэтых дзюх тысяч нумароў у дамы суайчыннікаў на чужыне!

Калі да мяне трапіў упершыню «Голас Радзімы», я не магла прачытаць адрасу і некалькіх радкоў. На вочы набягалі слёзы. Я ўвесь час шукала што-небудзь знаёмае для сябе—назву горада, вёскі ці здымак. Потым стала чытаць усё запар, стараючыся як мага больш даведацца новага пра нашу Беларусь. Асабліва запомніліся першыя нумары, якія я пачала атрымліваць у 1962 годзе. Чытала іх і перачытвала, а потым хавала і праз некаторы час зноў даставала і чытала. Цяпер ужо прывыкла. Здаецца, што гэта нармальна з'ява—атрымліваць газету. А адбыры яе ў нас—будзе зноў пуста, і тады па-сапраўднаму зразумееш, якое вялікае месца займае ў нашым замежным жыцці газета «Голас Радзімы». Магу без перабольшання сказаць, што яна стала для нас сапраўдным спадарожнікам жыцця. Атрымліваючы рэгулярна газету, мы знаходзімся ў курсе ўсіх спраў, усіх вялікіх падзей не толькі ў БССР, а і ўсёй Савецкай краіны. Калі б мы яе не атрымлівалі, то з чым маглі б звяртацца, дзе праўда, а дзе няпраўда ў тым, што пішуць і гавораць тут, у Бельгіі, аб нашай Радзіме, аб міжнародных праблемах?

Цікава чытаць расказы карэспандэнтаў пра жыццё сучасных вёсак і гарадоў, апісанне прыроды. А наша нацыянальная беларуская кухня! А песні! Усё трэба, усё кранае. І яшчэ, чытаючы газету на беларускай мове, я не забываю сваю родную мову і ганаруся тым, што я беларуска. Я люблю Беларусь. Люблю яе прыроду, мову, людзей. Цікава нам чытаць у газеце і аб жыцці нашых суайчыннікаў у іншых краінах, аб іх паездках на Радзіму, аб адпачынку дзяцей у піянерскіх лагерах, аб усёй рабоце Беларускага таварыства «Радзіма».

Доўгага творчага жыцця нашаму юбіляру — газеце «Голас Радзімы», якая нясе праўду аб савецкай рэчаіснасці, праводзіць вялікую работу на карысць развіцця культурных сувязей з маці-Радзімай нас, суайчыннікаў, віхурай вайны адарваным ад яе, але якія любяць і жадаюць ёй усяго самага добрага—Міру, Дружбы, Прагрэсу!

Марыя ГАРОХ.

Бельгія.

САРДЭЧНА віншую ад імя калектыву часопіса «Дружба» газету «Голас Радзімы» з вялікім юбілеем — выхадам 2000-га нумара!

На працягу многіх год Беларускае таварыства па культурных сувязях з суайчыннікамі за рубяжом давала магчымасць людзям, адарваным ад Радзімы, знаёміцца з усімі дасягненнямі Савецкага Саюза ў галіне культуры і прамысловасці. Газета абуджала ў суайчынніках лепшыя пачуцці, падтрымлівала ў іх упэўненасць у тым, што, нягледзячы на існуючае яшчэ ў свеце насілле некаторых вялікіх краін над малымі, расізм,

гонку ўзбраенняў, чалавецтва наперадзе чакае лепшая будучыня і мірная палітыка Савецкага Саюза атрымае перамогу.

На думку некаторых чытачоў, у газеце можна было б расшырыць рубрыку, прысвечаную міжнародным падзеям, таму што суайчыннікі маюць крайне аднабаковую інфармацыю буржуазнай прэсы аб гэтым.

Жадаю вам здароўя, поспехаў у такой важнай для нас дзейнасці!

З глыбокай павагай

Эразм ЛЯВІЦКІ.

Аўстралія.

У гэтай падборцы здымкі розных гадоў. На іх нашы суайчыннікі-турысты, якія былі гасцямі Мінска. Многія з іх нарадзіліся на беларускай зямлі, тут прайшоў іх дзяцінства і юнацтва, а потым былі доўгія гады разлукі з Бацькаўшчынай. Усё цяпер тут новае і незнаёмае. Здзіўляюць і радуецца гасцей экспанаты Выстаўкі дасягненняў народнай гаспадаркі, беларускія аўтамабілі, бясконцымі бываюць гутаркі са сваякамі, калі столькі трэба расказаць, выплакаць, успомніць...

ЯКУЮ ролю адыгрывае «Голас Радзімы» ў маім жыцці? Атрымліваючы вашу штотыднёвую газету, я заўсёды чытаю яе з вялікай цікавасцю. Яна прыносіць інфармацыю аб падзеях на Радзіме. А ўсё, што адбываецца там у апошнія гады, успрымаю з задавальненнем і адабрэннем. Я атрымліваю вашу газету прыблізна шэсць год. Шкада, што не ведаў пра яе раней. І, вядома, хачу і ў далейшым атрымліваць «Голас Радзімы» і быць вашым чытачом.

Браніслаў АЎГУСЦІНОВІЧ.

ФРГ.

ДА ВЫХАДУ Ё СВЕТ ЭНЦЫКЛАПЕДЫЧНАГА ДАВЕДНІКА «ЯНКА КУПАЛА»

ПУЦЯВІНАМІ ПЕСНЯРА

бач з вядомымі апублікавана шмат новых ці мала вядомых чытачу дакументаў і матэрыялаў пра жыццё і творчасць Янкі Купалы, змешчана вялікая колькасць каляровых і чорна-белых ілюстрацый.

Зразумела, што работа над энцыклапедычнымі выданнямі мае сваю спецыфіку і свае цяжкасці, бо тут найперш існуе пагроза ў моры канкрэтных твораў, імён, дат згубіць вядучую мэту-ідэю, за прыватным не ўбачыць агульнага. Складальнікі даведніка шчасліва пазбегнулі гэтай небяспекі. Канцэптуальнасць, навуковае абгрунтаванне кожнага тэарэтычнага палажэння, гістарычная выверанасць фактаў даюць падставу сказаць, што энцыклапедыя «Янка Купала» пэўным чынам падсумавала здабыткі айчыннага купалазнаўства і наметіла перспектывы яго далейшага развіцця.

Уступны артыкул (аўтар А. Лойка), якім пачынаецца даведнік, выступае своеасаблівым запевам да зместу ўсёй кнігі. На шырокім сацыяльна-палітычным фоне ў ім акрэсліваецца жыццёвы і творчы шлях Янкі Купалы, даследуюцца вытокі яго творчасці, працэс станаўлення мастацкай індывідуальнасці. Перад чытачом паўстае ўжо вядомы Купала і ў нечым істотна новы: гарэзны і самотны адначасова, страшны летуценнік і змучаны сацыяльнай няроўнасцю маўчун. Просты і адначасова вялікі ў гэтай прастаце, непаказнай інтэлігентнасці.

Асновай кнігі сталі агульнатэарэтычныя артыкулы «Народнасць і партыйнасць творчасці Янкі Купалы», «Сацыялістычны рэалізм», «Драма», «Балада», «Узнёслае», «Камічнае» і іншыя, якія дазваляюць скласці цэлае ўяўленне аб творчасці паэта, убачыць магістральныя лініі ідэйна-тэматычных і жанрава-стылявых пошукаў Янкі Купалы, прасачыць эвалюцыю яго творчага шляху ад напружана-маналагічнага самавыяўлення («Мужык», «Шлях мой», «Прыстаў я жыць...») да сімвалічна-філасофскага іншасказання («Млечны шлях», «Ты, зялёная дубрава», «Чаму?»).

Кожны зборнік, кожны асобны купалаўскі твор мае «свой» артыкул, які нясе ў сабе не толькі інфармацыйныя звесткі пра гісторыю напісання, месца і час першай публікацыі, перакладчыкаў на іншыя мовы, але ў якім дасцяпа ідэйна-мастацкае «прачытанне» гэтага твора: выяўляецца праблематыка, вядучая ідэя, вобразна-эмацыянальны свет.

З другога боку, які і кожнае сур'езнае навуковае даследаванне, энцыклапедыя прываблівае сваім імкненнем да сінтэзу, да спробы асэнсавання неўміручай велічы Купалавай спадчыны ўвогуле. У артыкулах праблема твора характару «Вобраз у творах Янкі Купалы», «Вобраз Беларусі ў творчасці Янкі Купалы», «Мужык у творчасці Янкі Купалы», «Эстэтычныя погляды Янкі Купалы» (аўтар У. Калеснік) складаная сістэма Купалавага мікрасвету тлумачыцца цэлым комплексам аб'ектыўных фактараў: гістарычнымі абставінамі, грамадзянскай біяграфіяй, эстэтычнымі поглядамі, характарам гэтых фактараў і ўчытваецца даследчык у твора паэта, выяўляе «шматалічнасць» купалаўскіх вобразаў: па-філасофску бізмезны вобраз сусвету, космасу, вобразы Беларусі, пээта-інтэлігента і народа — змагара і сейбіта, вобразы-персонажы — сялян, шляхты, паноў, рэвалюцыянераў, камунараў, сістэма вобразаў-сімвалаў і іншых. Гэтыя артыкулы стануць для чытача своеасаблівым

«ключом» для прачытання кожнага асобнага твора Купалы.

Спецыфіка мастацкага свету паэта выяўляецца і ў артыкулах «Сімвал у творчасці Янкі Купалы», «Міфалагічныя вобразы, сюжэты і матывы ў творчасці Янкі Купалы», «Рамантызм творчасці Янкі Купалы» і іншых. Месца і роля сімвалічных і міфалагічных вобразаў разглядаюцца ў аспекце праблемы традыцыі і наватарства. В. Каваленка доказы ў сваіх вывадах, што творцае выкарыстанне міфалагічнай спадчыны ў творчасці Янкі Купалы стала «свядомым ідэйна-мастацкім прычыпам... імкненнем глыбей адлюстраваць духоўны свет асобы, звязанай з мінулым і сучасным роднага краю».

Янка Купала — паэт, мысліцель усеславянскага, сусветнага значэння. Таму настолькі важнай бачыцца спроба энцыклапедыі паказаць яго на перакрываўні культур, у сувязях з літаратурамі народаў СССР і зарубежнымі літаратурамі. Як уплывалі суседнія братнія літаратуры на творчасць Янкі Купалы, на фарміраванне яго паэтыкі, стылю? Які, у сваю чаргу, лёс твораў беларускага

з'яўляецца персанальная энцыклапедыя, надзвычай важнае значэнне маюць абагульняльныя артыкулы, без якіх немагчыма закончыць уяўленне як пра творчасць паэта, так і пра яго чалавечы, духоўны воблік, пра тое, як гэтая паэтава духоўнасць працягвае жыць, акрыляючы да творчых пошукаў усё новае і новае пакаленне прадаўжальнікаў яго традыцыі. Купалава энцыклапедыя ў гэтых адносінах дае чытачу багаты матэрыял.

У артыкулах «Музыка і Янка Купала», «Янка Купала ў музыцы», «Мастацкая самадзейнасць Беларусі і Янка Купала» падкрэсліваецца музычна-песенны лад купалаўскай паэзіі, рытміка-інтанацыйнае багацце мовы, сувязь мелодыі са словам. Чытач даведна, што каля 300 твораў Купалы змяшчаюць музычныя вобразы, тэрміны, назвы музычных інструментаў. Звыш 200 яго твораў пакладзена на музыку. Шэраг іншых артыкулаў паказваюць, як Купалава матывы, вобразы знаходзяць сваё выяўленне ў творах мастацкай літаратуры, графікі, скульптуры, дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва, у

рай краю, даведна, што многія творы Янкі Купалы выспелі і нарадзіліся тут. У Акапах і суседніх хутарах знаходзіў аўтар прататыпаў Паўлінкі, Сяпана Крыніцкага, Адольфа Быкоўскага, Якіма Сарокі. Многія яго творы выраслі на мясцовым легендарна-фальклорным матэрыяле.

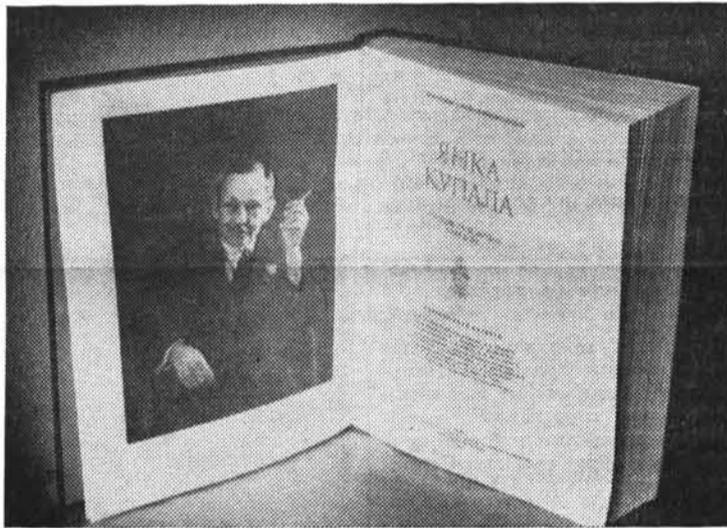
Энцыклапедыя разлічана на самае шырокае кола чытачоў, бо шматлікі калектыў яе аўтар і рэдактары ставіў перад сабой сапраўды ўніверсальную задачу — далучыць чытача да прыгожага, непаўторна-загадкавага свету творчасці Янкі Купалы. Для настаўніка-славаесніка, выкладчыка беларускай мовы і літаратуры — гэта настольная кніга, прыклад сур'езнага, навуковага ўваходу ў купалаўскую тэму. Акрамя спецыфічных артыкулаў «Вылучэнне жыцця і творчасці Янкі Купалы ў сярэдняй і вышэйшай школе» і «Дзіцячая літаратура і Янка Купала», настаўнік знойдзе тут вялікую колькасць інфармацыйнага матэрыялу аб родных і блізкіх паэта, яго літаратурным акружэнні, грамадскіх і палітычных дзеячах, кампазітарах, мастаках, артыстах, наогул, знаёмых, чые жыццёвыя ці творчыя дарогі некалі перакрываўліся з паэтавай.

Артыкулы, прысвечаны асобным творах, — узор ідэйна-эстэтычнага аналізу ў адзінстве зместу і формы. Звернемся, напрыклад, да артыкула В. Рагойшы пра верш «А хто там ідзе?». Прачытаўшы страфу за страфой, аўтар паказвае, як у творы «непаруўна звязаны рэальнае з умоўна-сімвалічным, рамантычнае з рэалістычным». Эпічнае гучанне вершу надаюць і кампазіцыя (пытанне—адказ), і гукавыя асацыяцыі (размерны крок мільёнаў ног), і рытміка, і спалучэнні ў кожным паўрадкоўі анапеста з ямбаем. Рэвалюцыйна-дэмакратычны пафас верша, вонкавая прастата, песенны характар — усё гэта па зместу і форме наблізіла твор да нацыянальнага гімна. У артыкуле прыводзіцца ацэнка верша М. Горкім, польскім пісьменнікам Е. Янкоўскім, французскім празаікам Л. Арагонам. Верш выконваўся як харал у трупе І. Буйніцкага. Да 1939 года з'яўляўся неафіцыйным гімнам у Заходняй Беларусі. У артыкуле называюцца перакладчыкі верша на мовы народаў СССР і свету, называюцца музычныя творы, скульптурныя кампазіцыі, жывапісныя палотны, графічныя карціны, ілюстрацыі, выкананыя па матывах верша.

Звяршаецца энцыклапедыя «Летапісам жыцця і творчасці Янкі Купалы», які дае магчымасць даведна пра найбольш важныя, значныя факты біяграфіі паэта ў іх храналагічнай паслядоўнасці, і «Асноўнай літаратурнай пра жыццё і творчасць Янкі Купалы», якая дапаможа чытачу з'арыентавацца ў шматлікай літаратурнай жыццё і мастацкай спадчыну паэта, а таксама ў кірунках даследавання розных праблем і аспектаў грамадскай дзейнасці і творчай індывідуальнасці Янкі Купалы.

Закрыта апошняя старонка гэтай незвычайнай кнігі. Цяпер можна з поўнай падставой сказаць, што ўсе, хто меў даныя мэты дасягнулі: самае галоўнае, што выносіць чытач з кнігі — гэта вобраз Купалы. Вобраз горада, мяцежна-рамантычнага паэта, змагара і заступніка ўсіх пакрываўджаных. Як жыць, размаўляе з намі Купала пра надзённыя праблемы нашай эпохі, вучыць адчуваць сябе адзіным, але такім патрэбным звязаным у бясконцы ланцугу стагоддзяў і пакаленняў. Купала. Наш сучаснік.

Лідзія ПРАШКОВІЧ.

паэта за мяжой? Адказ на гэты і іншыя пытанні чытач знойдзе ў артыкулах «Англіійская літаратура і Янка Купала», «Балгарская літаратура», «Нямецкая літаратура», «Польская літаратура», «Руска літаратура», «Грузінская літаратура»... Напрыклад, у артыкуле «Руска літаратура і Янка Купала» паказваецца, які ўплыў на фарміраванне маладога Купалы аказала творчасць Пушкіна, Лермантава, Някрасава, якую ролю ў духоўным развіцці Купалы адыграў М. Горкі, хто перакладаў Купалу і якія творы рускіх паэтаў у Купалавым перакладзе выйшлі ў дэрэвалюцыйны час, як мацаваліся літаратурныя кантакты беларускага паэта з А. Фадзеевым, М. Ісакоўскім, А. Твардоўскім і іншымі рускімі савецкімі паэтамі, які сёння перакладаецца і выдаецца яго творчая спадчына. З артыкула «Англіійская літаратура» чытач даведна, што ўпершыню Купалава паэзія загучала на англійскай мове ў 1939 годзе, што пачынаючы з 1970 года, яна рэгулярна перакладаецца і выдаецца на англійскай мове, што паэтычная спадчына Купалы стала аб'ектам навуковага вывучэння ў Вялікабрытаніі, а прафесар Ліверпульскага ўніверсітэта А. Макмілін прывяціў цэлы раздзел у падручніку па гісторыі беларускай літаратуры разгляду жыцця і творчасці Янкі Купалы. Такая шырокая паставка праблемы, спробы паставіць творчасць Купалы ў кантэкст сусветнага літаратурнага працэсу, несумненна, стануць стымулам да далейшых параўнаўча-гістарычных даследаванняў.

Для такіх выданняў, якім

тэатры, кіно, на радыё і тэлебачанні.

Як правіла, усе аглядныя артыкулы адсылаюць чытача да персанальных зместаў пра пісьменнікаў, крытыкаў, кампазітараў, мастакоў... Напрыклад, артыкул «Ілюстраванне твораў Янкі Купалы» становіцца яшчэ і даведнікам-указальнікам да імён мастакоў Я. Драздовіча, А. Тычыны, А. Волкава, Я. Рамановскага, А. Кашкурэвіча, Г. Папалаўскага, В. Шаранговіча і іншых.

З вялікага артыкула «Купалазнаўства» чытач даведна, як зараджалася, якія этапы прайшла ў сваім спасціжэнні жыцця і творчасці Янкі Купалы гэтая асобная галіна беларускай літаратуразнаўчай навукі. Неадназначны погляд на творы Купалы крытыкаў дэрэвалюцыйнай пары абумовіў палемічны характар іх ацэнкі зборніка «Жалейка», пазмы «Адвечная песня». Барачьба пасляваеннага купалазнаўства супраць вульгарна-сацыялагічнай крытыкі 20-30-х гадоў, яго высокі ўзровень у 60—80-я гады даказна пацвярджаецца прыкладамі, імёнамі, фактамі, назвамі артыкулаў, манатрафаў.

А як хораша «падсвечваюць» жыццёвую і творчую біяграфію Янкі Купалы артыкулы пра мясіны, дзе некалі жыў ці быў паэт! Гэта не проста геаграфічныя даведкі, а цэлыя этапы ў мастацкай эвалюцыі паэта. Мала хто, напрыклад, ведае, што хаваецца за сціплай назвай Акапы — сядзібы маці і сяцёр Купалы. З артыкула пад аднайменнай назвай можна пазнаёміцца з гісторыяй і этнаграфіяй Акапоў, выдатнымі людзьмі — ураджэнцамі Акапоў і навакольных вёсак, фаунай і флю-

ЭКРАНІЗАВАНЫ НОВЫ ТВОР ВАСІЛЯ БЫКАВА

ЗНАК БОЛЮ, БЯДЫ І ПАКУТ

«Жорстка праўда аб вайне, яе псіхалагічныя, маральныя моманты будуць з вялікай карысцю служыць людзям і чалавецтву ў яго нястомнай барацьбе за мір супраць ядзернага вар'яцтва, якое пагражае ліквідаваць жыццё на зямлі». Гэтыя словы народнага пісьменніка Беларусі Васіля Быкава можна лічыць эпіграфам да новай кінакарціны «Знак бяды», пастаўленай на студыі «Беларусьфільм» заслужаным дзеячам мастацтваў БССР рэжысёрам Міхалам Пташуком.

Васілю Быкаву ў кінамастацтве адначасова шанцуе і не шанцуе. Шанцуе таму, што амаль усе яго значныя творы экранізаваны. Але, на жаль, не кожная экранізацыя быкаўскай прозы была ўдалай.

Аповесць «Знак бяды», удастоеная Ленінскай прэміі, зацікавіла беларускіх кінамастацтваў сваёй складанасцю, паліфанічнасцю ў адлюстраванні самых глыбінных пільняў народнага жыцця. Хаця проза В. Быкава цяжкая для перакладу на мову кіно, усё ж пастаноўчыкі фільма вырашылі здымаць сцэны не «па матывах», а на самой аповесці, гэта значыць дакладна перадаць яе сутнасць, філасофскую канцэпцыю ў максімальным аб'ёме, пазбягаючы пры гэтым халоднай натуралістычнай ілюстрацыі.

Як у аповесці, так і ў сцэнарыі, а потым і ў фільме паказаны яркія лёсы сціпрых

людзей з вялікім сэрцам, якія ў цяжкія гады вайнага ліхалецця знайшлі ў сабе сілы не скарыцца ворагу. Гэту трагічную пару галоўных герояў кінарасказаў — пажылых мужа і жонку Петрака і Сцепаніду вельмі пераканаўча ўвасабляюць на экране актёр Беларускага дзяржаўнага акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі СССР Генадзь Гарбук і заслужаная артыстка РСФСР Ніна Русланова.

Большасць падзей фільма адбываецца на хутары восенню 1941 года. У Васіля Быкава гэты хутар выпісаны вельмі дакладна, рэльефна. З многімі маляўнічымі, характэрнымі для беларускай вёскі дэталімі апісаны ў кнізе хата, дзе жывуць Пятрок і Сцепаніда, іх сад і сугліністае поле, што раскінулася за ім. Мастак карціны Уладзімір Дзяменцеў і галоўны апэратар Таццяна Логінава дакладна следуюць апісанню хутара, рэстаўруючы на экране побыт даваеннага, потым часова захопленага гітлераўцамі кутка роднай зямлі. Гэта ў многім дапамагае перадаць і захаваць стыль В. Быкава, аскетычны, строгі, амаль дакументальны. Тут глядач не знойдзе кінамастацкіх упрыжакэнняў, павярхоўных метафар, якія, магчыма, былі б эфектнымі на экране, але, несумненна, знізілі б трагічнае гучанне гэтага суровага і жорсткага фільма.

...Восенню 41-га на пастой на хутар Сцепаніды і Петра-

ка прыбылі акупанты. Пятрок імкнецца пазбягаць канфліктаў з фашыстамі, выконвае ўсе іх патрабаванні, нават падлашчваецца да іх. Сцепаніда ж, рэзкая, нястрыманая ў абыходжанні, адпярдае да захопнікаў, пасіўнага непрымання хутка пераходзіць да адкрытага супраціўлення. За адмову даць карову нямецкі фельдфебель жорстка збіў жанчыну. На наступны дзень Сцепаніда выдаіла карову ў лесе на траву, а ўначы ўтапіла ў калодзежы стрэльбу, пакінутую нядаўным гітлераўцам без нагляду. Разбурыўшы гаспадарку Сцепаніды, нямецкія салдаты, нарэшце, выбраліся са двара, але на змену ім з'явіліся паліцаі. Яны і забралі апошнія, што заставалася ў гаспадароў хутара. Не мог усё ж такі сцяраць здзекаў і Пятрок. Выказаў у твар карнікам усё, што думаў пра іх, і загінуў.

Фільм амаль даслоўна перадае горкія, драматычныя старонкі аповесці, якія расказваюць аб лёсе Сцепаніды пасля смерці мужа. Перажыўшая смерць Петрака, даведзеная да крайнасці здзекамі гітлераўцаў і паліцаю, Сцепаніда рашаецца на апошні крок. Даведаўшыся пра бомбу, якая не разарвалася, гэтая немаладая, нядужая жанчына выменьвае яе ў вясковага скупянды Карніла (артыст Уладзімір Куляшоў) на схаванага ў лесе парсюка. Бомбай Сцепаніда вырашае ўзарваць мост, які так патрэбны фашыстам, што рвуць

ца на ўсход. Так простая беларуская сялянка імкнецца ўнесці свой уклад у барацьбу з ворагам.

Кінафільм «Знак бяды» — таксама гісторыя ўзыходжання. Геранія фільма Сцепанідзе не хапае сіл перамагчы, але іх хапае на тое, каб пайсці з жыцця неперажыванай. У фінальных кадрах мы бачым Сцепаніду, калі яна замыкаецца ў хаце, а потым падпальвае яе. Геранія ў свой смяротны час узнікаецца вышэй абставін, вышэй пакут, вышэй за самую смерць.

Што дало сілы гэтай жанчыне так загінуць? Адказ атрымліваем з рэтраспекцыі, якая паказвае гісторыю жыцця Сцепаніды. Лікбез: немаладыя людзі завучваюць першыя радкі буквара: «Мы не рабы, рабы не мы...» І не проста завучваюць, яны асэнсоўваюць гэтыя вялікія словы.

Малапісьменная сялянка, задушаная галечай і непасильнай працай, яна з нараджэння была надзелена абвостранай сумленнасцю, гатоўнасцю заўсёды ўступіць у бой за справядлівасць. Яе рэзкасць, суровасць акупляюцца бескарыслівай дабротай, вялікадушнасцю, маральнай сілай і стойкасцю.

Такая яна, Сцепаніда, жывая душа аповесці і фільма.

Легась шырокую вядомасць ва ўсім свеце беларускаму кіно прынес фільм «Ідзі і глядзі», пастаўлены на «Хатынскай аповесці» Алеся Адамовіча. Фільм «Знак бяды» народжаны таксама цудоўнай прозай, прозай Васіля Быкава. Абодва творы родніць тэма болю, бяды, пакут, што нясе вайна.

Яўген КРУПЕНЯ.

НА ЗДЫМКУ: кадр з кінафільма «Знак бяды».

ЛЮБИМАЕ ДЗІЦЯЧАЕ СВЯТА

«Рэспубліка друкаваных радкоў», «Краіна Чыталія» — назваў такіх не знайсці ні ў адным атласе. І ўсё ж юным мінчанам, якія прыйшлі 24 сакавіка на адкрыццё Усесаюзнага тыдня дзіцячай і юнацкай кнігі ў Вялікі тэатр оперы і балета БССР, пашчасціла пабываць у гэтай дзіўнай дзяржаве. З парога іх акружылі старыя знаёмыя: Чырвоная Шапачка, Міколка-Правоз, вучоны Кот, Алі-Баба і многія іншыя кніжныя персанажы.

Удзельнікаў і гасцей урачыста адкрыцця вітала старшыня аргкамітэта па падрыхтоўцы і правядзенню Усесаюзнага тыдня дзіцячай і юнацкай кнігі ў Беларускай ССР, намеснік Старшыні Савета Міністраў БССР Н. Мазай.

З цікавасцю слухалі юныя чытачы сакратара праўлення Саюза пісьменнікаў РСФСР, члена-карэспандэнта Акадэміі педагогічных навук, лаўрэата Дзяржаўных прэмій СССР і РСФСР пісьменніка Анатоля Алексіна, старэйшага беларускага дзіцячага пісьменніка, уладальніка міжнароднага дыплама імя Х. К. Андэрсена Васіля Вітку.

Лепшыя дзіцячыя калектывы мастацкай самадзейнасці прынялі ўдзел у святочным канцэрце. У гэты ж дзень у кінатэатры «Піянер» пачаўся фестываль дзіцячых кніг. У выставачнай зале Дома кнігі адкрылася экспазіцыя, арганізаваная выдавецтвам «Юнацтва».

Любімае дзіцячае свята пачало сваё шэсце па рэспублі-

ТАЯМНІЦЫ КНІЖНЫХ СХОВІШЧАЎ

СЯРОД СТАРАЖЫТНЫХ РУКАПІСАЎ

У апошні час вывучэнне рукапісных фондаў бібліятэк і музеяў нашай краіны набыло вельмі шырокі размах. Пачалася выключна вялікая і вельмі необходимая праца па стварэнню Зводнага каталога старажытных рукапісаў СССР. У выніку гэтай абагульняючай працы атрымаюць новае жыццё невядомыя дагэтуль варыянты, рэдакцыі, спісы розных твораў, а магчыма, «уваскрэснуты» і ўвогуле забытыя літаратурныя помнікі.

І ў сховішчах старажытных кніг БССР сёння яшчэ знаходзіцца шмат чаго невядомага і недастаткова вывучанага. Так, у аддзеле рэдкай кнігі Дзяржаўнай бібліятэкі БССР імя У. І. Леніна зберагаецца цікавы сярэднявекowy рукапісны твор «Тайная тайных, або Арыстоцелевы врата», пераклад якога на старажытнабеларускую мову быў зроблены невядомым аўтарам дзесьці ў канцы XV — пачатку XVI стагоддзяў. Лексічныя і фанетычныя асаблівасці мовы твора сведчаць пра тое, што ён перакладаўся на старажытнабеларускую мову менавіта ў гэты час. У ім шырока ўжываюцца такія словы, характэрныя для XV—XVI стагоддзяў, як «маршалок», «господар», «посполітое», «шкода», «скарб», «пільный», «збудованіе», «жонка», «ганьба» і іншыя. Дакладна вядома, што ўжо ў сярэдзіне XVI стагоддзя рукапісны твор «Тайная тайных» быў шырока распаўсюджаны ў Вялікім княстве Літоўскім. Нават Максім Грэк, які жыў у гэты час у Маскве, пазнаёміўся з ім, аб чым і паведаміў у сваім пасланні да Феадора Карпа Івановіча.

Рукапісны варыянт «Тайная тайных» з Дзяржаўнай бібліятэкі БССР (назвам яго ўмоўна Мінскім спісам), нягледзячы на тое, што ў ім ёсць шмат арыгінальнага і непаўторнага, не знайшоў адлюстравання ў

навуковых даследаваннях. Аб яго існаванні, здаецца, не ведалі дарэвалюцыйныя даследчыкі А. Сабалеўскі і М. Сперанскі, якія займаліся вывучэннем «Тайная тайных» і яго распаўсюджаннем на славянскай моўнай глебе. Ва ўсякім выпадку, у іх даследаваннях пры пералічэнні вядомых спісаў твора «Тайная тайных» нідзе не гаворыцца пра Мінскі спіс. Не ўпамінаецца ён таксама і ў апошнім, занадта скарочаным, рускім выданні 1984 года («Помнікі літаратуры старажытнай Русі. Канец XV — пачатак XVI ст.»). Мінскі рукапіс з'яўляецца адным са старэйшых спісаў твора. Надпісы, зробленыя на вокладцы ўладальнікамі, сведчаць аб тым, што да 1607 года ён ужо неаднаразова пераходзіў ад адной асобы да другой. Спачатку рукапіс належаў нейкаму пану Ярошу Каспаровічу Ледзінскаму, а пасля яго сваяку Рыгору.

Напісаны паўставам, кірыліцай, Мінскі рукапіс складае 89 лістоў. Старанна і добра аформлены, ён нават і цяпер чытаецца надзвычай лёгка. Але ўсё ж час і, відаць, не зусім спрыяльны ўмовы, у якіх рукапіс неаднойчы апынуўся за ўсю доўгую гісторыю існавання, зрабілі сваю справу: пачатковыя лісты твора згублены назаўсёды.

Дзякуючы намаганням вучоных, зараз вядома, што твор «Тайная тайных» нарадзіўся на Блізкім Усходзе каля VIII—IX стагоддзяў. Па зместу ён уяўляе сабой збор розных павучанняў, быццам бы зробленых старажытным філосафам Арыстоцелем (384—322 гады да нашай эры) свайму вучню Аляксандру Македонскаму. На самай жа справе, твор не належыць Арыстоцелю, ён быў напісаны значна пазней і, хутчэй за ўсё, не адным, а некалькімі аўтарамі. Першапачатковы варыянт «Тайная тайных» вядо-

мы на арабскай мове ў дзвюх рэдакцыях — поўнай і скарачонай. Прыблізна ў XII—XIII стагоддзях Філіп Трыпольскі робіць пераклад кнігі на лацінскую мову. У гэты ж час аль-Харызі стварае яўрэйскі варыянт «Тайная тайных». Пазней, у XV стагоддзі, у Кельне з'яўляецца друкаванае выданне на лацінскай мове пад назвай «Сэкрэтам сэкрэторум». Далей «Тайная тайных» з лацінскай перакладаецца на англійскую, нямецкую, французскую, іспанскую, італьянскую, чэшскую, харвацкую і іншыя мовы.

Вельмі складаная гісторыя рукапіснага твора «Тайная тайных» на старажытнабеларускай моўнай глебе. Адрозна ж пасля яго з'яўлення хрысціянская царква адносіць твор да апакрыфічных кніг — не адпавядаючых кананічным рэлігійным тэкстам. Таму ён быў забаронены, як «кратычная», «хлуслівая» кніга. У XVII стагоддзі «Тайная тайных» разам з іншымі рукапісамі і старадрукамі трапіла ў каталіцкія індэксны забароненых кніг.

Твор «Тайная тайных» на працягу стагоддзяў вабіў чытача мастацкай арыгінальнасцю і непаўторнасцю зместу. Яго Мінскі варыянт уключае некалькі розных па сваёй накіраванасці апавяданняў. Пачынаецца ён «Прамовай Петрыкея збавіцеля» (першыя лісты адсутнічаюць), у якой Петрыкея падрабязна тлумачыць, што прымусліла Арыстоцеля павучаць вялікага палкаводца і дзяржаўнага дзеяча антычнасці Аляксандра Македонскага. Далей асобна змешчаны «Арыстоцелевы врата» (складаюцца з васьмі раздзелаў), дзе таксама робяцца розныя настаўленні Македонскаму, у прыватнасці, як павінен паводзіць сябе імператар, каб зрабіць дзяржаву больш магутнай і ўмацаваць сваю ўладу. Асабліва цікавымі з'яў-

ляюцца раздзелы пра навуку фізіягноміку, малазнаёмую ці ўвогуле невядомую сучаснаму чалавеку. Фізіягноміка — гэта старажытная навука, з дапамогай якой лічылася магчымым па знешнасці чалавека вызначыць яго характар і духоўныя якасці. Нярэдка высноўныя фізіягномікі для сучаснага чытача гучаць нават гумарыстычна. Вось, напрыклад, як можна меркаваць пра чалавека па яго твары: «У каго твар з мясістымі сківіцамі — той грубы і дурны, а ў каго худы і жоўты — той злосны і шуканец». Занадта белая скура і блакітныя вочы гавораць аб бессаромнасці, вераломстве і легкадумнасці чалавека.

Шмат месца ў рукапісах займаюць лекарскія павучанні. Падрабязна паведамляецца, пры якіх хваробах якімі лекамі карыстацца. Даволі надзённа гучаць пажаданні пра ўмеранае харчаванне і парады, як ратавацца ад перахадання, калі такое здараецца. Звяртаецца таксама ўвага на карысць для здароўя розных камянёў і іншых рэчаў.

Звычайна ў розных варыянтах рукапіснага твора «Тайная тайных», пасля паведамлення Аляксандру Македонскаму аб важнасці для яго жыцця гэтай кнігі, ідзе апошні раздзел: «Сказ пра елінскага філосафа прамудрага Арыстоцеля». У Мінскім жа спісе гэтага твора няма, замест яго змешчана апавяданне «Аб сямі зорках вялікіх», дзе падаюцца надзвычай цікавыя астранамічныя веды таго часу. Увогуле непасрэднае знаёмства чытача са старажытным рукапісным твора «Тайная тайных, або Арыстоцелевы врата» можа ўзбагаціць больш глыбокім веданнем гісторыі літаратуры і культуры беларускага народа.

Іван САВЕРЧАНКА.

КАЛІ ВАС ЦІКАВІЦЬ БЕЛАРУСКАЯ КНІГА...

У 1987 ГОДЗЕ ВЫДАВЕЦТВЫ РЭСПУБЛІКІ ВЫПУСЦАЮЦЬ:

Я. БРЫЛЬ. «Ад сяўбы да жніва». Апавяданні і навелы. — Мн., «Мастацкая літаратура».

Народны пісьменнік БССР Янка Брыль даўно, ужо з самых першых апавяданняў, кранае сэрцы чуткіх да роднага слова чытачоў. Сапраўдны паэт у прозе, адзін з самых глыбокіх нашых псіхалагаў, майстар лепкі словам вобразаў, якія нясуць у сабе пры іх уяўнай звычайнасці і прастаце глыбокі падтэкст, мастацка-філасофскае асэнсаванне жыцця.

І. НАВУМЕНКА. «Восеньскія мелодыі». Раман і апавяданні. — Мн., «Мастацкая літаратура».

У цэнтры рамана Івана Навуменкі — вучоны, гісторык, чалавек немалады, які з-за пэўных абставін вымушаны пераглядаць усё сваё папярэдняе жыццё.

Аўтар пільна ўглядаецца ў жыццё, імкнучыся ўбачыць і асэнсаваць вытокі яго сутнасці, галоўнае ў чалавеку.

У кнігу ўвайшлі і новыя апавяданні пісьменніка. Яны аб нашых сучасніках, аб няпростых і нялёгкіх чалавечых лёсах.

Б. САЧАНКА. «Горкая радасць вяртання». Аповесці і апавяданні. — Мн., «Мастацкая літаратура».

У новую кнігу вядомага беларускага пісьменніка ўвайшлі аповесці і апавяданні, створаныя ў апошнія гады. Галоўны герой гэтых твораў — наш сучаснік. Яго глыбока хвалююць уславіны пра мінулую вайну і праблемы барацьбы за мір на нашай планеце. У аповесці «Дарога ў Хатынь» расказваецца, як розныя людзі едуць да нашай святыні, сярод іх і тыя, хто, прыехаўшы з-за мяжы, не да канца ўяўляе сабе, якія выпрабаванні выпалі на долю нашага

народа. Але, пабываўшы ў Хатыні, яны пачынаюць многае разумець.

Акрамя аповесцей і апавяданняў на сучасную тэму ў кнігу ўключаны творы аб далёкім мінулым нашага народа.

Л. ДАЙНЕКА. «Меч князя Вячкі». Раман. (Бібліятэка прыгод і фантастыкі). — Мн., «Юнацтва».

Прыгодніцкі раман Леаніда Дайнекі мае гістарычную аснову: гэта гераічная барацьба гараджан старажытнага Полацка з тэўтонскімі рыцарамі-крыжаносцамі.

Нягледзячы на тое, што падзеі рамана адбываюцца ў XIII стагоддзі, яго тэматыка вельмі актуальная. Твор прызначаны ідэяй неабходнасці адзінства славянскіх народаў, а таксама іх бліжэйшых суседзяў — літоўцаў, латышоў, эстонцаў — каб процістаяць ворагам.

М. ПАУЛЕНКА. «Гісторыя пісьма». Навучальны дапаможнік. — Мн., «Вышэйшая школа».

Даецца кароткая гісторыя ўзнікнення і развіцця важнейшых тыпаў пісьма — піктаграфічнага, ідаграфічнага, гукавога, а таксама асвятляюцца пытанні, звязаныя з выкарыстаннем асобных відаў пісьмовых знакаў.

«Праца як першая жыццёвая патрэбнасць». Манаграфія. (Пад рэдакцыяй **В. БАРАВІКА**). — Мн., «Вышэйшая школа».

На аснове сацыялагічных даследаванняў, праведзеных на прамысловых прадпрыемствах Беларусі, разглядаюцца сацыяльна-эканамічныя ўмовы працы як патрэбнасці, працэс фарміравання камуністычных адносін да працы і яе ўплыў на ўсебаковае развіццё асобы. Аргументавана аспрэчваюцца погляды сучасных буржуазных эканамістаў па данай праблеме.

ГЭТЫЯ КНІГІ ВЫ МОЖАЦЕ ЗАКАЗАЦЬ ПРАЗ НАСТУПНЫЯ ФІРМЫ:

NETHERLANDS

«Pegasus Boekhandel»
Leidsestraat 25
1017 NT Amsterdam,

FINLAND

«SN — Kieijat OY»
Tolppatie 8
SF-00880 Helsinki

ENGLAND

Central Books Ltd.
37 Gray's Inn Road
London W.C. IX 8PS
(Books in English)

Collet's Holdings Ltd.
Denington Estate, Wellingborough
Northants, NN8 2OT

Collet's Russian Bookshop
39 Museum Street
London W.C.1

SCHWEIZ

Pinkus Genossenschaft
Froschaugasse 7
8025 Zürich

Buchhandlung A. Francke AG
Postfach 1445
3001 Bern

AUSTRALIA

«New Era Books & Records»
64-68 Shepherd Street
Marrickville N.S.W. 2204

ESPAÑA

Libreria Rubinos-1860
Alcala 98
28009 Madrid

USA

1. Victor Kamkin, Inc. 12224
Parklawn Drive
Rockville, Md. 20852/USA
2. Victor Kamkin, Inc. 149 Fifth Ave.
New York, N. Y. 10010/USA
3. Imported Publications 320 West
Ohio St. Chicago, Ill. 60610/USA
4. «Znanie» Bookstore 5237 Geary
Bldv. San Francisco, Calif.
94118/USA

BRD

1. «Kubon & Sagner»
Postfach 34 01 08
8000 München 34
2. Brücken-Verlag GmbH
Postfach 1928
4000 Düsseldorf 1

ITALIA

Italia — URSS
Via Edilio Raggio, 1—10
Genova

Italia — URSS
Piazza della Repubblica 47
Roma

Libreria Edest s.n.c.
Edizioni Estere

Via Cairoli 12/4
16124 Genova

FRANCE

Les Livres Etrangers
10, rue Armand Moisan
Paris 15 France

Librairie du Globe
2, rue de Bucy
Paris 6 France

CANADA

Progress Books
71 Bathurst St.,
3rd Floor
Toronto, Ontario
M5V 2P6

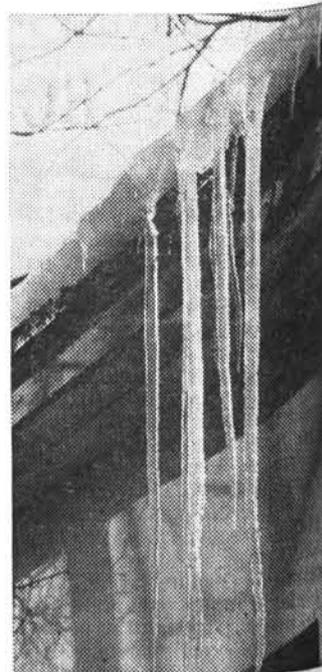
Troyka Ltd.
College St. 799A
Toronto, Ontario
M6G 1C7

Canadian Importers Co. Ltd.
P. O. Box 1640, 10215-97 St.,
Edmonton, Alberta

Ukrainska Knyha
962 Bloor St. West
Toronto Ontario
M6H 1L6

Librairie Nouvelles
Frontières
185 Rue Ontario
Montreal Quebec
H2X 1H5

People's Co-op Bookstore
353 West Pender St.,
Vancouver 3, B.C. V6B 1T3

Красавіцкія ледзяшы.
Фота С. КРЫЦКАГА.

СПОРТ

Канькабежцы і лёгкаатлеты, хакеісты і футбалісты... Чэмпіянаты свету і міжнародныя турніры, першыя турніры краіны і рэспублікі... Спартыўнасць на любы густ. Аматары спорту літаральна не пазбягаюць сачыць за перыпетыямі барацьбы.

Нагадаем галоўныя спартыўнасці, дзе вызначыліся прадстаўнікі Беларусі.

Дзве сустрэчы правялі ў гасцях хакеісты мінскага «Дынама» са зборнай Польшчы. Гульні завяршыліся перамогай беларускіх спартсменаў — 3:2 і 2:1.

На традыцыйным міжнародным турніры па дзюдо, які завяршыўся ў Будапешце, мінчанка Ірына Емяльянава заваявала залаты медаль.

Добра выступаюць на міжнародным турніры па скачках у ваду «Веснавія ластаўкі» ў Маскве беларускія спартсмены. З фіналістаў адзначым Аляксея Когалева. Ён заняў другое месца.

А як справы ў нашых спартсменаў на ўсесаюзных чэмпіянатах? Калі гаварыць наогул, то добра.

Пяціразовы чэмпіён свету Аляксандр Раманькоў сваю чарговую перамогу атрымаў на 50-м першынстве краіны па фехтаванню ў Маскве.

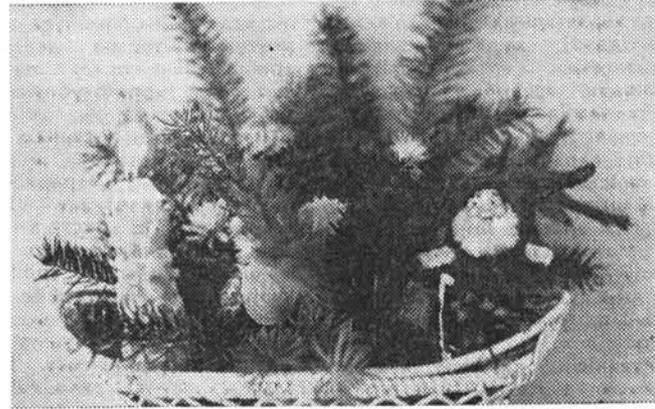
У выдатнай форме яшчэ адзін мінчанін — Уладзімір Япрынцаў. На чэмпіянаце Саюза на барацьбе самба ў Ташкенце ён таксама перамог усіх сваіх сапернікаў.

Сярод лідэраў баскетбалістаў «Гарызонт», гандбалістаў і валейбалістаў СКА Беларуска-Менавіта яны цяпер вядуць барацьбу за медаль першынства краіны і задаюць тон у спартыўнасці.

САЧЫЦЕ ЗА НАШАЙ РЭКЛАМАЙ

Як упрыгожыць сваё жыллё! Памагчы ў гэтым змогуць члены секцыі аранжыроўкі кветак і фларыстыкі пры мінскім Таварыстве аховы прыроды. Яны пастаянна наладжваюць свае выстаўкі, арга-

нізаюць кансультацыі, выступаюць з гутаркамі.
НА ЗДЫМКАХ: у зале выстаўкі; работа інжынера С. КОРЗУН пад назвай «Без пяці хвілін дванаццаць». Фота Ю. ПАУЛАВА.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ
ПРАСПЕКТ, 44.
ТЭЛЕФОНЫ: 33-01-97,
33-02-80, 33-03-15,
33-16-56, 33-07-82.

Ордэна Працоўнага
Чырвонага Сцяга
друкарня выдавецтва
ЦК КП Беларусі.
Зак. 519